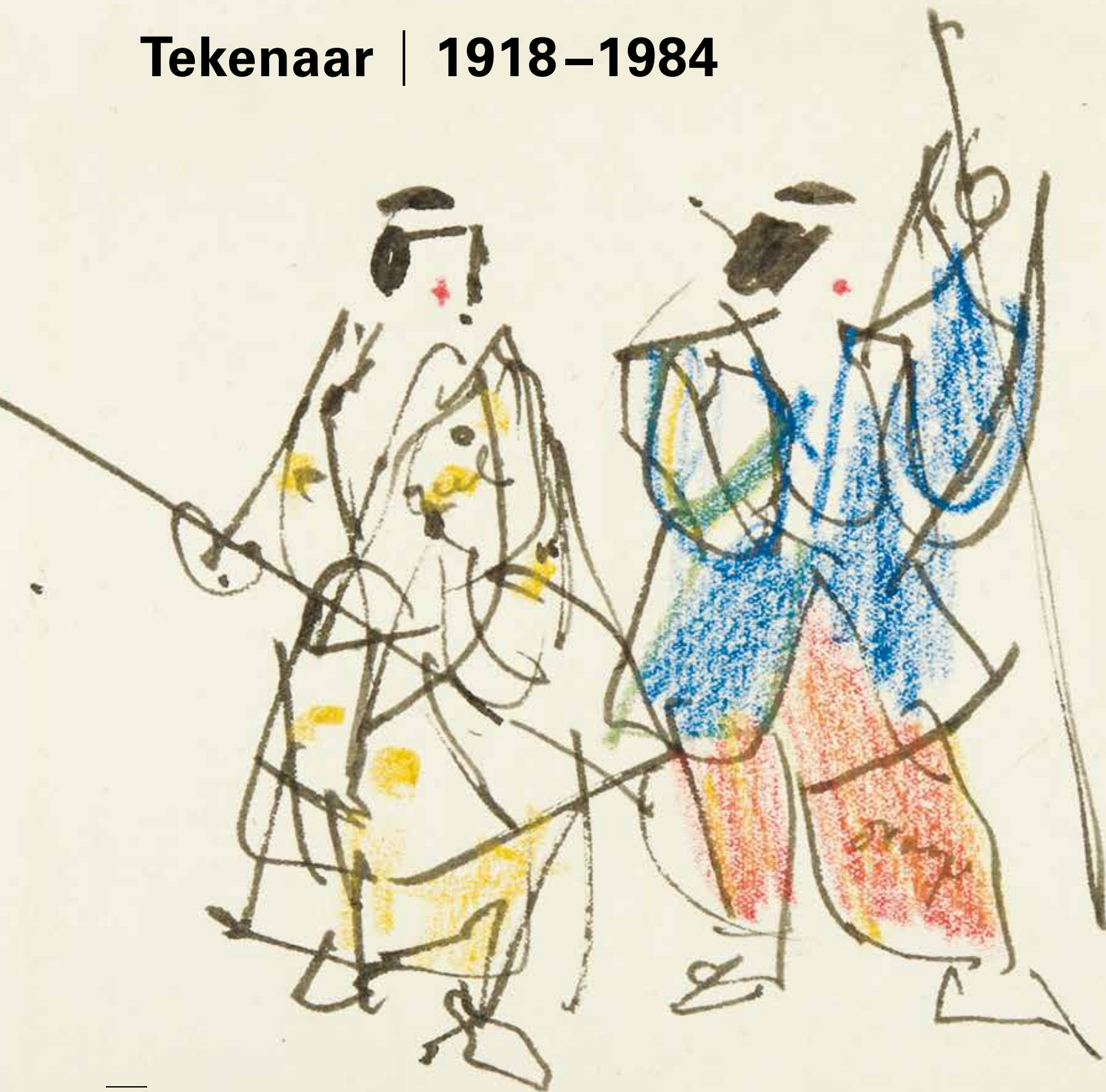

Otto Dicke

Tekenaar | 1918–1984

Inhoud

Ten geleide 5

Peter Schoon

Een leven geschetst 9

Otto Dicke 1918 – 1984

Matthijs Dicke

De ‘tekengek’ Otto Dicke 29

Kris Schiermeijer

Met liefde getekend:

de landschappen van Otto Dicke 33

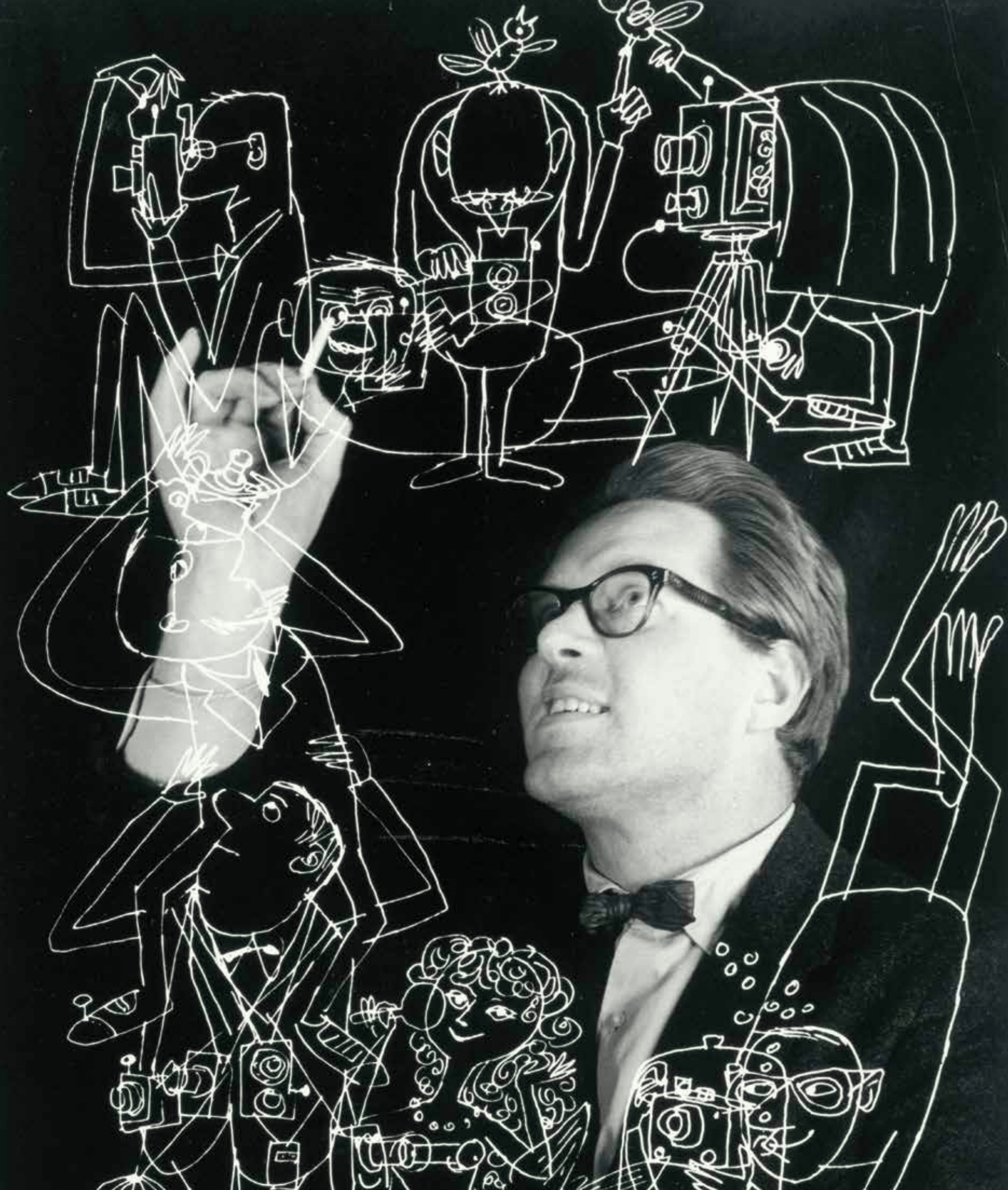
Mireille E. Cornelis

Dordrecht 36

Landschappen 62

Japan 94

Mensen 114

Matthijs Dicke
Oprichter/partner
historisch onderzoeks-
bureau Stad en Bedrijf

Een leven geschetst

Otto Dicke 1918–1984

Vanaf de jaren vijftig maakte Otto naam als illustrator.
Foto: ca. 1963. Stadsarchief Dordrecht.

‘In al die jaren dat ik Otto Dicke gekend heb, had hij altijd òf een potlood of tekenpen in de hand, òf stond hij op het punt er een te pakken. En als er zelfs geen in de buurt was, vond hij wel iets anders: zo kon ik als ik bij de kapper kwam, altijd zien wanneer Otto er die dag of de dag tevoren ook geweest was, want dan prikte er een fraaie zeeptekening op de spiegel.’¹ Dat schreef de Dordtse schrijver Kees Buddingh’ ter nagedachtenis aan zijn goede vriend kort na diens overlijden op 7 december 1984, daarmee de kern vattend wie Otto Dicke was.

Otto Dicke móest tekenen, altijd en overal. Het aangeboren talent drong zich dagelijks op, al van jongs af aan. ‘Een bio-psychisch proces’, noemde kunstcriticus Piet Begeer het eens. ‘Het tekenen is voor hem een natuurlijk middel om zich als kunstenaar te uiten. Het gaat hem even makkelijk af als lopen.’² Het kon niet anders dan dat hij er zijn vak van zou maken. Zijn tekentalent bleek op vele gebieden toepasbaar. In opdracht van bedrijven, reclamebureaus, uitgevers en particulieren maakte hij ontelbare schetsen en zonder enige vorm van diploma werd hij docent aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Rotterdam. Maar ook het vrije werk trok, waarin hij zijn hart meer kon laten spreken voor zijn geliefde thema’s: kinderen, figuurtekeningen en – vooral – landschappen.

‘In het Zeepaard’

Otto Dingeman Dicke werd geboren op 3 mei 1918 in Dordrecht, de stad van zijn leven. Hij bracht zijn jonge jaren door aan de Prinsenstraat 3, hoek Bomkade, waar de koopmansfamilie Dicke al in 1814 was neergestreken. Vanuit hier was generatieslang handel gedreven in koloniale waren, gedestilleerd en wijnen. Zo ook door Otto’s vader Carel Matthijs, die een grosierderij in kruidenierswaren had en een eigen winkel runde. Behalve koopman was hij ook – namens de Antirevolutionaire Partij – zeventien jaar lang wethouder van Financiën en Bedrijven. Carel Matthijs trouwde met Levien Slijper met wie hij maar liefst elf kinderen kreeg. Otto was het zevende kind. Te midden van zijn acht broers en twee zussen beleefde hij een onbezorgde jeugd in een wat hij een ‘vrolijk gereformeerd’ milieu noemde. ‘Dordrecht was, voor een kereltje van drie turven hoog, de grootste stad van de wereld.’³

Het woon-/pakhuis, dat de naam ‘In het Zeepaard’ droeg, speelde een grote rol in Otto’s jeugd. ‘Het was een erg gezellig, ontzettend fijn huis, ook voor kinderen om te spelen. Er was zoveel ruimte, zoveel geheimzinnigheid.’⁴ Vanuit hun slaapkamers, die de kinderen twee aan twee en in volgorde van leeftijd met elkaar deelden, voelden zij in de vroege ochtend het stampen van de af- en aanmerende beurtschippers. Overdag geurde het hele huis naar vers gebrande koffie en tabak. Op de ruime zolders werd getafeltennist of verstopperij gespeeld. En als ‘s zomers de luiken opengingen, had je er prachtig uitzicht over de rivier tot aan Rotterdam aan toe.

Het huis, de kade, de bedrijvigheid, de rivier, het prikkelde naar eigen zeggen Otto’s creatieve instelling en talent, dat zich dagelijks uitte in tekeningen, maar ook in muziek. In de ‘jongenskamer’ luisterden de broers naar symfonieën van Beethoven, Brahms en

¹ Kees Buddingh’, ‘Otto Dicke: altijd potlood of tekenpen in zijn hand’, *Trouw*, 11 december 1984.

² Piet Begeer, ‘Tekenaar Otto Dicke toont meesterschap’, *Het Vrije Volk*, 17 augustus 1960.

³ Privéarchief M. Dicke (PAMD), Feestrede, door Otto Dicke uitgesproken op 28 januari 1982 ter gelegenheid van Ad Breevaarts vijftigste verjaardag.

⁴ PAMD, Transcript interview Lucas van Heeren met Otto Dicke, 27 maart 1980.

De Bomhaven, Dordrecht, gezien vanaf de Grote Kerktoren, ca. 1906. Op de voorgrond het pakhuis van de grossierderij van de familie Dicke aan de Bomkade.
Stadsarchief Dordrecht.

Winkel en woonhuis van de familie Dicke hoek Prinsenstraat/Bomkade, gezien vanuit de Voorstraat, ca. 1938.
Stadsarchief Dordrecht.

Otto (links) op de Bomkade, ca. 1932. Privéarchief M. Dicke.

Tsjaikovski, en ook jazzmuziek van onder meer Louis Armstrong werd er stukgedraaid. In de 'pianokamer' leefde de jonge Otto zich geregeld uit, vooral door te improviseren. Hij was bijzonder muzikaal. Noten leren hoefde niet: op den duur speelde hij complete stukken van zijn favoriete componisten Bach of Händel feilloos na, puur op gehoor. Zo nu en dan bespeelde hij ook het orgel in de Wilhelminakerk aan de Blekersdijk, die de familie 's zondags bezocht en door de kinderen ook wel 'Circus Meynen' genoemd werd naar een bekend predikant in die jaren. Dan schoof hij aan het einde van de dienst aan bij zijn vader, een van de vaste organisten, en speelde dan bekende wijsjes als 'ouwe taaie' of 'altijd is Kortjakje ziek' op een manier dat deze melodieën net wel of net niet herkenbaar waren, de uitgaande kerkgangers in milde verwarring achterlatend.

Op school bleek zijn voortdurende creativiteit de discipline weleens in de weg te zitten. Na de bewaarschool aan 't Kromhout en de Bavinckschool begon hij aan de hbs, waar hij het na drie jaar voor gezien hield. In plaats van op te letten in de klas, kreeg hij de lachers op zijn hand wanneer hij een zoveelste karikatuur maakte van een docent. Voldoendes leverde dit echter niet op. Zijn talent werd thuis gezien en erkend, maar ouderlijke aanmoediging om een creatieve opleiding te volgen, bleef uit. Net als zijn broers, van wie het merendeel later bouwkundig ingenieur of architect werd, moest ook Otto een vak leren. Het werd de ambachtsschool, waar hij de opleiding tot huisschilder volgde en uitblonk in de technische onderdelen marmeren en houten.

Huisschilder zou Otto nooit worden, maar om een heel andere reden waren de jaren aan de ambachtsschool wel veelbepalend. Zijn klasgenoot Jord van Wingerden had thuis in Zwijndrecht verteld over die jongen die zo goed kon tekenen en dat maakte zijn zus Elsje nieuwsgierig. Op een dag fietste zij 's middags naar Dordt om deze bijzondere jongen bij school op te wachten en te ontmoeten. Spoedig werden Otto en Elsje verliefd.

De La Mar

Intussen bleef Otto's tekentalent niet onopgemerkt. In Dordrecht vond hij hierin zijn eerste baan toen hij ging werken bij de reclamestudio van Jaap Kastelein, waar hij een jaar lang 2,5 gulden per week verdiende, maar het matig naar zijn zin had. Zo nu en dan wist hij zijn inkomen aan te vullen met het tekenen van portretten. Een onverwacht succesje boekte hij met een portretje in lino van prins Bernhard dat hij maakte naar aanleiding van diens verloving met prinses Juliana in september 1936. Op aanraden van zijn vader stuurde hij een afdruk ervan naar paleis Soestdijk. Dat viel in de smaak. De prins had waardering voor de 'fraaie caricatuurtekening' en bestelde er prompt vijf, overigens wel met de expliciete opmerking dat Otto het portret niet commercieel mocht uitbaten of aan de pers mocht aanbieden.⁵ Maar dat was al te laat, herinnerde Otto zich: 'Omdat het in de krant stond heb ik er in een week tijd 100 verkocht à 50 cent per stuk. Ik verdiende dus vijftig gulden, een heel bedrag in die tijd.'⁶

⁵ Brief particulier secretaris van Prins Bernhard van Lippe Biesterfeld, 26 oktober 1936, opgenomen in: *Dicke in Dordt: een ondernemende familie*, jaarboek van de historische vereniging Oud-Dordrecht 2018.

⁶ Peter Punt, 'Otto Dicke 65 geworden. Tekenend leven', *De Dordtenaar*, 7 mei 1983.

Linosnede van Prins Bernhard door Otto Dicke, 1936.
Stadsarchief Dordrecht.

Schetsje uit een reeks ter herinnering aan onderduiken in Meerkerk, getekend door Otto Dicke in 1944.
Privéarchief M. Dicke.

Na zijn militaire diensttijd vond Otto een baan in Amsterdam. Samen met zijn twee jaar oudere broer Ties kon hij per 1 januari 1937 aan de slag bij het gerenommeerde reclamebureau De La Mar aan de Nieuwezijds Voorburgwal. Hij verdiende er 80 gulden in de maand, voldoende om een kamer in Amsterdam te huren en eens per maand terug naar Dordrecht te reizen. Ook al was jongste bediende en provinciaal Otto geregeld onderwerp van Amsterdamse grappen, hij genoot volop van het creatieve klimaat op het bureau. Hij kwam er in aanraking met de tekenaars-illustrators Frits van Bommel en Eppo Doeve en werkte er veel samen met Eddy de Smet, de latere directeur-eigenaar van reclamebureau Van Maanen.

Otto had met name grote bewondering voor Eppo Doeve, net als hij autodidact, die hij in die dagen als zijn leermeester beschouwde. Doeve nam veel opdrachten aan, vaak te veel, waardoor hij soms thuis in Naarden nachtenlang moest doorwerken. Otto en Eddy werden in die gevallen gevraagd hem te ondersteunen. De rolverdeling was helder: Doeve zette de lijnen uit in potlood, waarna Otto en Eddy de schetsen uitwerkten met Oost-Indische inkt.⁷ 'Eppo was een bijzonder mens. Ik stond altijd met open ogen naar hem te kijken.'⁸ Hoewel Otto zich sterk liet inspireren door Doeves illustratiekunst, ontwikkelde hij al spoedig een eigen, door opdrachtgevers gewaardeerde stijl. Met name zijn voorliefde voor het tekenen van kinderen kon op veel belangstelling rekenen. Hij verwerkte deze bijvoorbeeld in opdrachten voor kindermeel en kinderzeep.⁹ 'De La Mar was mijn academie', bekende hij later.¹⁰

Op het spoor van de vrije kunst

De oorlog zette uiteindelijk een streep door Otto's carrière bij De La Mar. Toen Nederland vanaf augustus 1939 mobiliseerde, werd ook Otto opgeroepen. Hij was verbindingsofficier en maakte deel uit van een seinafdeling van veertien man met als standplaats Monster. Toen Duitse vliegtuigen op 10 mei de aanval inzetten, werd Otto naar vliegveld Ockenburg gestuurd om vandaar verbindingen te leggen met het front. Eenmaal in Kijkduin kwam hij in de vuurlinie van een Duits gevechtsvliegtuig. Otto wist dekking te zoeken achter de watertoren en kon zich uiteindelijk aansluiten bij een artilleriegroep. Nadat de Duitsers het vliegveld hadden bezet, werd een groot deel van de Nederlandse troepen, onder wie Otto, krijsgeslagen gemaakt om vervolgens alweer snel te worden vrijgelaten.

Otto besloot weer bij De La Mar aan het werk te gaan. Bij gebrek aan voedsel in de hoofdstad was hij gedwongen dagelijks heen en weer te reizen vanuit Dordrecht. Dat was geen pretje. De treinen zaten iedere dag tjokvol en vaak was Otto pas om tien uur 's avonds thuis. Hij heeft dit uiteindelijk een half

jaartje volgehouden. Na nog kort te hebben gewerkt bij een kartonnagefabriek in Den Haag, waar hij ontwerpen maakte voor verpakkingen, verbleef hij de rest van de oorlog bij zijn familie.

Om aan de arbeidsinzet in Duitsland te ontkomen dook hij samen met broer Ties onder in Meerkerk in de Alblasserwaard. Ze verbleven bij 'oom Piet', een oom van een van de twee vrienden die er ook ondergedoken zaten. De eerste weken kwamen ze niet buiten, toen voorzichtig in de tuin en na een paar maanden gaven ze zelfs zwemles aan kinderen in de Zederik, het plaatselijke stroompje. Otto nam bovendien de gelegenheid te baat om in de buitenlucht te schilderen. Met verf die hij van een buurtbewoner had gekregen, maakte hij zijn eerste landschapje van de Alblasserwaard. Otto: 'Het ging uiteindelijk een beetje op vakantie lijken.'¹¹ Maar dat gevoel hield onmiddellijk op toen de burgemeester een briefje afleverde met de waarschuwing dat ze waren verraden. Precies op tijd, want toen de bezetters een inval deden, waren ze al verdwenen.

Terug in Dordt, met een vals identiteitsbewijs op zak, probeerde Otto zichzelf 'toch een beetje te gaan ordenen'. Hij wilde blijven tekenen en schilderen en richtte het leegstaande brugwachtershuisje aan de Leuvenbrug, naast het ouderlijk huis, in als atelier. Het liefst gaf hij vervolg aan zijn landschapskunst, maar het schilderen van het hem zo vertrouwde riviergezicht van de Oude Maas moest hij uitstellen. 'Het was te riskant om met je schetsboek buiten te zitten, want

⁷ Ontleend aan herinneringen van Reinold Kuipers, in: *Het Oog in 't Zeil*, februari 1985 (jrg. 2), nr. 3, p. 19.

⁸ Peter Punt, 'Otto Dicke 65 geworden. Tekenend leven', *De Dordtenaar*, 7 mei 1983.

⁹ Jo Pop, 'Ik sprak dezer week', *De Radiogids* 14 augustus 1952.

¹⁰ Peter Punt, 'Otto Dicke 65 geworden. Tekenend leven', *De Dordtenaar*, 7 mei 1983.

¹¹ PAMD, Transcript interview Lucas van Heeren met Otto Dicke, 27 maart 1980.

Otto Dicke en Bert Bouman
bezien hun werk dat zij
tentoonstelden op de tabaks-
zolder van de grossierderij
aan de Bomkade, 1944.
Privéarchief M. Dicke.

je werd al verdacht van spionage als je ook maar één lijn op papier zette.’¹² Daarom wierp hij zich op stillevens en cartooneske verhaaltjes, bijvoorbeeld ter herinnering aan zijn maanden in Meerkerk. Ook maakte hij portrettekeningen van familieleden en werd hij door zijn vader gevraagd om medewet-houders te tekenen.

Naarmate de oorlog vorderde, was Otto steeds vaker terug te vinden in Pictura, het tekengenootschap aan de Voorstraat, waar hij op zaterdagmiddagen lessen volgde in modeltekenen. Hij leerde er schilders kennen die daar hun atelier hadden, onder wie Steef Wijnhoven, Cor Noltee, Marinus Adamse en Daan Mühlhaus. Met name Mühlhaus vormde een bron van inspiratie. Deze gearriveerde schilder – ‘mijnheer Mühlhaus’ voor de jonge Otto – stond niet bekend als de meest toegankelijke persoon. Vaak poeierde hij onverwacht bezoek af met ‘een andere keer, ik ben aan ‘t werk!’, maar blijkbaar wist Otto de juiste snaar te raken. ‘Zonder dat er sprake was van vriendschap, ontstond er toch een band.’¹³

Samen dwaalden ze uren door de bovenzalen van het Dordrechts Museum, waar Mühlhaus zijn favoriete schilders liet zien en besprak in ‘meesterlijke vertellingen vol ironie en droge humor’. Het duizelde

Otto soms wanneer Mühlhaus de zoveelste stellige mening innam over kwesties waar hij zelf meer bedenktijd voor nodig had: Was Willem Maris nu wel of geen echte impressionist? Was het realisme inderdaad zaligmakend? Waren de primitieven nu wel of niet primitief? Dat soort kwesties. Maar desondanks hechtte hij zeer aan zijn visie op kunst in het algemeen én die van hemzelf in het bijzonder. Otto nodigde hem regelmatig uit in zijn brugwachtershuisje om er zijn werk te laten zien en te beoordelen. Ook schilderden ze weleens samen in het atelier van Mühlhaus. Een leerzame tijd. ‘Hij ontmoedigde me wel eens en zette me meestal met “tot ziens burgerlijke kwartjesvinder” uit zijn atelier. Maar al werkende ging dat weer over.’¹⁴

Hoewel Mühlhaus er tot die tijd zelf niet of nauwelijks van rond kon komen – de erkenning volgde pas na de oorlog – en hij behoorlijk kritisch kon zijn op Otto’s werk, moedigde hij Otto aan om de reclame te laten voor wat die was en voor de vrije kunst te kiezen. Misschien kon hij om te beginnen als portretschilder de kost gaan verdienen. Vol energie ging Otto aan de slag en eind 1944 had hij genoeg werk om, samen met zijn bevriende illustrator Bert Bouman, zijn eerste tentoonstelling te organiseren.

¹² PAMD, Aantekeningen openingstoespraak bij tentoonstelling van eigen werk: landschapstekeningen van Alblasserwaard en Krimpenerwaard, 1972.

¹³ PAMD, Toespraak Otto Dicke ter nagedachtenis aan Daan Mühlhaus, overleden op 28 februari 1981.

¹⁴ PAMD, Brief Otto Dicke aan Bert Bouman, Zwijndrecht, 25 februari 1945.

Otto en Elsje, ca. 1946.
Privéarchief M. Dicke.

De ruime tabakszolder in het huis aan de Bomkade deed dienst als expositieruimte. Een illegale gelegenheid natuurlijk, want beiden waren geen lid van de Kultuurkamer. Terwijl de Duitse oorlogsschepen om het huis heen lagen, wisten toch zo'n driehonderd mensen ongemerkt erlangs te komen. Otto was in zijn nopjes en wist het zeker: na de bevrijding zou hij De La Mar afzeggen, zich volledig wijden aan de schilderkunst en een eigen atelier in Pictura gaan huren.

¹⁵ PAMD, Transcript interview Lucas van Heeren met Otto Dicke, 27 maart 1980.

Een onvergetelijk schouwspel

Maar zoals voor zovelen, zat ook voor de familie Dicke het venijn van de oorlog in de staart. Terwijl Otto zo goed en zo kwaad als het ging zich op zijn teken- en schilderwerk stortte, waren de spanningen in de loop van 1944 sterk toegenomen. Het familie-huis was namelijk al jarenlang een belangrijk adres voor het Dordtse verzet, waar Otto's zus Lenie (onder haar schuilnaam Lize) actief aan deelnam. Het royale pand met meerdere in- en uitgangen was ideaal om bijeen te komen zonder direct argwaan te wekken. Onder toezicht oog van vader Carel Matthijs werden geheime vergaderingen gehouden, wapens verzameld en in- en uit elkaar gehaald en stond de kelder vol met radio's van mensen die ze thuis niet durfden te bewaren. Al die tijd moest de familie voorzichtig zijn. Otto: 'Van de Voorstraat kon je ons huis al zien. Mijn moeder had altijd gezegd, als er onraad is hang ik een wit laken uit het raam, dan moest je niet thuis komen. We waren altijd op ons hoede.'¹⁵

Nadat eerst in april 1944 Roel Beinema, een van de grondleggers van het Dordtse verzet, werd gearresteerd en later, in augustus datzelfde jaar, werd gefusilleerd, was de familie extra alert. Bij Beinema thuis hadden de Duitsers papieren gevonden met namen van overige verzetsleden. Het was niet ondenkbaar dat ze op die manier ook Lenie, die haar bijdrage vooral leverde als koerierster, op het spoor zouden komen. Of dit ook zo was, is nooit helemaal duidelijk geworden, maar feit was dat het familiehuis op 3 januari 1945 werd omsingeld door de SS. Met getrokken pistolen overvielen zij de familie en Lenie werd meegenomen. Ze belandde in de gevangenis aan de Doelstraat.

Omdat Lenie veel wist en onder druk van de Duitsers misschien belangrijke informatie zou loslaten, besloot haar verzetsgroep meteen om in actie te komen. Dat gebeurde op 8 januari: verzetslieden stormden de gevangenis binnen, schoten enkele Duitsers neer en bevrijdden Lenie. Cellen werden opengezet zodat ook vele andere gevangenen weg konden komen. Er werd snel gehandeld. Nog voordat de Duitsers de bruggen afsloten, wist Lenie, als verpleegster verkleed, Dordrecht te ontvluchten. De rest van de familie, die van tevoren op de hoogte was gesteld van de actie, was in allerijl ondergedoken op verschillende plaatsen in de omgeving.

Otto zelf vond een bootje aan de Bomkade, waarmee hij naar de overkant roeide. Niet ongevaarlijk, want het was bijna spertijd, maar hij bereikte Zwijndrecht, waar hij zich meldde bij Clement Bezemer aan de Kerkstraat. Bezemer was een bevriend schilder die hij kort ervoor had leren kennen op zijn 'zolder-expositie'. Hij bracht Otto onder bij zijn broer Leen, die een groente- en fruitzaak had aan het Veerplein. Vanuit het zolderraam aldaar zag Otto twee dagen later over de

Otto Dicke in Japan, 1957.
Privéarchief M. Dicke.

Kris Schiermeijer
Directeur-bestuurder
Japanmuseum
SieboldHuis

De 'tekengek' Otto Dicke

In Leiden is op Rapenburg 19 Japanmuseum Siebold-Huis gevestigd, in het vroegere woonhuis en museum van Philipp Franz Von Siebold (1796-1866). Siebold werkte in het begin van de 19de eeuw als factorijarts in Nederlandse dienst op het schiereiland Deshima te Nagasaki. Hij stelde zich tot doel om een uitvoerige beschrijving te maken van het Japanse land, het volk en zijn gebruiken. Ook wilde hij de flora en fauna bestuderen en allerlei materiaal verzamelen voor een Japans museum. Onder de ruim 25.000 objecten die Siebold verzamelde tijdens zijn zesjarige verblijf in Japan, zijn ook werken van de beroemde Japanse prentkunstenaar, schilder en tekenaar Katsushika Hokusai (1760-1849) te vinden.

1. Katsushika Hokusai. Kanagawa oki namiura. De grote golf bij Kanagawa. Fuji sanjurokkei. 36 gezichten op de berg Fuji. Kleurenhoutsnede. 1831. Rijksmuseum Amsterdam. RP-P-1956-733.

2. Otto Dicke. Optocht te Kioto. Pentekening in kleur op papier. 22 oktober 1957.

Hokusai en Siebold ontmoetten in 1826 toen Siebold de kans kreeg om op Hofreis te gaan naar de hoofdstad Edo (het huidige Tokio) om de militaire heerser van Japan (de shōgun) eer te betonen. Hokusai schonk Siebold onder meer prachtige aquarellen van landschappen, een genre dat vóór Hokusai nog niet als zodanig in Japan bestond. Hokusai maakte internationaal naam met de serie 'Zesendertig gezichten op de berg Fuji' waaronder een van de bekendste: 'De grote golf bij Kanagawa', met de berg Fuji op de achtergrond (Afb. 1). Naast de Japanse vlag, de kersenbloesem en de berg Fuji is het een van de bekend-

ste symbolen van Japan. De golf komt in zijn eerdere en latere werk vaak terug, vooral in zijn illustraties voor populaire romans, maar ook in de 'Hokusai manga' (schetsboeken van Hokusai). De boekjes geven een fraai overzicht van het Japanse leven, legendarische figuren en de menselijke leefomgeving. Hokusai had op zijn oude dag de bijnaam 'Gakyō rōjin Manji', de oude man die gek van tekenen is.

Ook het werk van de Dordtse kunstenaar Otto Dicke (1918-1984) geeft een blik op de Japanse cultuur en het gewone leven in de stad en op het platteland. Hij tekende alledaags winkelend publiek en kinderen op straat. Ook heeft hij een kleurrijke optocht in Kioto getekend (Afb. 2). Het 'Jidai Matsuri' is een van de beroemdste en grootste jaarlijkse festivals en vindt plaats op 22 oktober. Het bestaat uit een indrukwekkende processie van ruim 2.000 personen in traditionele kleding. Dicke tekent in snelle, rake

Colofon

Deze publicatie verschijnt ter gelegenheid van de tentoonstelling *Otto Dicke, Tekenaar | 1918–1984* in het Dordrechts Museum van 9 december 2018 t/m 26 mei 2019.

Uitgave

Uitgeverij WBOOKS, Zwolle in samenwerking met Dordrechts Museum en Erven Dicke

Redactie en samenstelling

Matthijs Dicke, Henk Dicke

Tekst

Matthijs Dicke, Kris Schiermeier, Mireille Cornelis

Vormgeving

studio frederik de wal

Fotografie

Jørgen Snoep (p. 40 t/m 135)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van:

Von Brucken Fock Fonds
Stichting Erfgoed Rotterdam
Nelissen-Smit Fonds

© 2018 WBOOKS / Dordrechts Museum /
Erven Otto Dicke

ISBN 978 94 625 8281 1
NUR 646

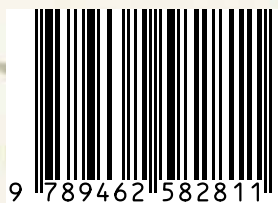
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2018.

De bekende en bevlogen tekenaar Otto Dicke (1918–1984) is geboren en getogen in Dordrecht. In zijn 100ste geboortjaar eert het Dordrechts Museum hem daarom met een overzichtstentoonstelling en een catalogus. Otto Dicke leerde zichzelf tekenen en bereikte daarin een verbluffend niveau. Een tekenfenomeen, werd hij al eens genoemd. Bij gebrek aan een leraar stak hij zijn licht op bij illustere voorgangers als Rembrandt en de impressionisten. Zijn werk kenmerkt zich dan ook door een sterke binding met de Hollandse tekentraditie. Toch is zijn oeuvre heel persoonlijk, met een eigen handschrift, sfeer en karakter. Intens en betrokken verbeeldde hij een herkenbare wereld, trefzeker en kwetsbaar. Van stadsgezichten tot landschappen, modeltekeningen en cartoons. Dit boek belicht het leven en werk van een geboren tekenaar en de verbondenheid met zijn omgeving.

9 789462 582811

www.dordrechtmuseum.nl

www.wbooks.com